

TASSA og samt afledninger af TASSA

- samlet fremstilling med en sammenfatning, fulgt af en yderligere eksempelsamling

1.a: Demonstrativ pronominalrod ved {U}

Herunder: Tassa kortform for tassaavoq dvs med funktion som verballed

1.b: Tassa som demonstrative pronominal oblikke former

2. a. Adverbium som bruges som et småord, som er udspecificerende inde i nominalsyntagmer

2.b. Adverbium som bruges som adverbalt adled

Herunder: tassali – og anvendelsen

Herunder: tassalu i forhold til tassa

3. Interjektion

alle eksempler hvor der ikke står noget særligt er taget fra Query

Sammenfattende om tassa – og afledninger -

Tassa er et småord, som bruges i vidt forskellige funktioner: som pronominal rod, som adverbium og som interjektion.

1a. Tassa som demonstrativt pronominalt:

S Kleinschmidt så præfikset TA som noget oprindeligt pronominalt, og dette fik så i analogi med roden ma- tilføjet -ssa. Faktisk fungerer tassa som var det pronominalt i og med at det kan være pladsholder, dummy, for nominalstammer inderiveret ved copula +U (Men dog ikke ved +NNGUR), hvorved hele nominalsyntagmet der skal være subjektspredikativ står separat, som apposition til det inderiverede tassa-.

Denne struktur er især nyttig, når subjektspredikativet er en possessor-possessum-konstruktion og i de tilfælde, hvor en kerne+kongruensadled er leksikaliseret til samlet at dække et begreb.

Men derudover fungerer tassaavoq også som en copulastruktur med vægt på det definatoriske.

Der mangler yderligere bløtlægning af hvilke forskelle der er i brug og betydning mellem disse former og så former på U føjet til taanna. Der skal indsamles EX til nærmere af afdække dette.

Denne copulastruktur med tassa+U findes også i kortform som tassa, hvor en hel neksus udgøres af subjekt + tassa + subjektspredikativet (som står som apposition til det inderiverede tassa-).

Hvordan disse to strukturer – altså 'tassaavoq' og kortformen 'tassa' end historisk set har udviklet sig til de nuværende strukturer, så er disse to strukturer stort set identiske – og man kan se kortformen som ellipse af copula-strukturen.

At tassa ses som noget nominalt i disse strukturer underbygges også af verbet tassatuaavoq, fordi +TUAQ nn sættes på nominalstammer, og det kun sættes på tassa i forbindelse med viderederivation med +U nv, ikke på de andre anvendelser af tassa.

Strukturen med tassa + U kan nominaliseres, idet tassaa- så ikke formes til neksussens verballed, men nominaliseres ved +TUQ vn og står som kongruensadled / apposition til det som ville stå som subjekt i verballedsstrukturen:

FX: Sapaammi juulip 31-ianni nipilersoqatigiit Aarhusimeersut Qaqortormiunnarnik inuttaqartut, imminnullu taasimasut Small Time Giants, **tassaasut**: Anda Hendriksen, Jakob Skovaa, Miki Jensen, Jonas Lundsgaard Nilsson aamma Pilunnguaq Hammeken nipilersussapput. Altså nominalisering af strukturen 'Small Time Giants tassaapput Anda Hendriksen

Den nominaliserede struktur med tassa- + TUQ står også i nogle tilfælde som kongruensadled til en kerne i oblik kasus. I disse tilfælde ses to strukturer. For det første den struktur, som kunne forventes, nemlig hvor kongruensadledet til dummy for det inderiverede subjektsprædikat kommer i absolut. Det ses oftest, når strukturen står periodefinalt.

FX: Taamaalilluni Aalisarnermut Siunnersuisoqatigiit kattuffinnit pingasunit

ilaasortaaffigineqalerput, tassaasunit NUSUKA, KNAPK aamma Sulisitsisut Peqatigiiffiat.

Den anden struktur laver kasusattraktion, sådan at kongruensadledet kommer i samme oblikke kasus som tassaasoq-formen står i. Denne struktur ses, når den følges af det verballed som udløste den oblikke kasus for kerne for tassaasoq-formen. En sådan kasusattraktion ses i flg EX:

FX: - Miserratigisinnaannngilarput aamma timersortartorpassuit timersortarnermik saniatigut imeruersaatiniq eqeernartulinnik navianarnerusunik, **tassaasunik** tupamik imigassamillu atuisuummata, taama Siumup inatsisartuni peqqinnissamut tunngasunik oqaaseqartartua oqarpoq.

1.b. Tassa som demonstrative pronominale former i oblikke kasus

Der skal tjekkes mere om hvad der adskiller disse former fra de tilsvarende bøjningsformer af taanna. Der skal indsamlet EX til at afdække dette.

2a. Tassa som adverbium inde i nominalsyntagmer:

I andre kontekster står tassa midt inde i et nominalsyntagme mellem nominer. Det må her analyseres som et bindeled mellem det nominale foran tassa og det nominale efter tassa mellem en nominal kerne og en apposition. det, som en apposition til et forudgående nomen og hvor TASSA fungerer som et ord og udtryk som nærmere specificerer det semantiske forhold mellem nominalet og dets (parentetiske) appositioner.

Denne beskrivelse er inspireret af analysen af dansk hos Erik Hansen og Lars Heltoft, Grammatik over det Danske Sprog (vol II, p 541). Her konstateres, at der ikke er nogle forbindere mellem de to dele, dvs kerne og apposition,¹ men at der kan optræde et sæt af ord og udtryk som nærmere specificerer det semantiske forhold. Der anføres fire eksempler, som får følgende betegnelser:

dvs = definition

nemlig = identifikation

fx = eksemplifikation

hovedsageligt = udpegning af det vigtigste

Som det ses af listen er de udtryk, der oplistes, af blandet art ordklassemæssigt: en neksus, to adverbier og et præpositionsled.

Jeg vil her gå ud fra at også et dansk udtryk som 'altså' vil kunne gå ind i en sådan funktion.

FX: Hinnarik, **tassa** Angajo Lennert-Sandgreen, filmimi nuannarineqarluartumi "Hinnarik Sinnattunilu"-mi inuttaq pingaarneq, dvd-inut atsiortuussaaq.

I det eksempel står 'tassa' inde i et subjekt, men vi ser det samme inde i et objekt som i det følgende eksempel:

1 NB før denne passage er der gjort rede for, at relationen mellem et nomen og dets apposition ses som analogt til relationen mellem en kerne og et adnominalt adled.

Nunatsinni eqqartuussiveqarfiit kommunit kattussorneqarnerattut isikkoqalernissaat, **tassa** sisamaannangortinneqarnissaat, Eqqartussissut Peqatigiiffiata qangalili neriuutigisimagaluarpa, Danmarkimili naalakkersuisut siuliinit taama aaqqissuussisoqarnissaanut aningaasaliissutissat akuerineqangillat, suliarlu piviusunngunngitsoorluni.

Men det gælder, at 'tassa' kan stå mellem kerne og apposition – uanset kasus, som i det følgende eksempel, hvor anvendelsen ligger i den definerende ende betydningsmæssigt:

FX: Angutip amerikamiup umiarsuaatileqatigiiffik Maersk Line 50 millionit dollarinik, **tassa** 280 millionit koruuninik, eqqartuussivik aqutigalugu akiliisussannagortinniarpa.

I sådanne strukturer må 'tassa' siges at være blevet reanalyseret væk fra 'tassaavoq'-strukturen og frigjort fra det verbale med copula over i partikel-agtig retning.

Det samme er tilfældet i næste eksempel, blot står de to nominalsyntagmer underordnet et inderiveret objekt:

FX: Taamanikkut 31-nik nersornaasiisoqarpoq - **tassa** ukiormannamiit quleriaammik amerlanerusunik.

Dette bliver endnu mere udtalt, når 'tassa' optræder mellem syntagmer som ikke er ensdannede som flg eksempel, hvor objekt + atorlugu sættes sammen med en vialis atsioqatiginnerisigut – og nærmest tilføjet som en eftertanke, efter participiet 'pissasoq':

FX: Taamaattumik uanga inuttut anguniagaraara Kalaallit Nunaata namminiilernissaa "free association" atorlugu pissasoq, **tassa** illuatungeriit pituttorsimangitsut isumaqatiginninniutigalugu traktat-imik atsioqatiginnerisigut, Lars Emil Johansen naqissusiivoq.

I følgende eksempel er et tidsrum nærmere specificeret efter 'tassa', som dermed binder to lidt forskellige strukturer sammen:

FX: Nuummi katersortarfik meeqqanut ulluni pingasuni aaqqissuussinernut atorneqassaaq, **tassa** decembarip ulluisa 23-anni, 24-anni 25-annilu.

Ligesom et nominalsyntagme med en nominalisering af et 'hybrid-verbum' vil blive specificeret i den tilsvarende kasus – men placeret som tungt led sidst i sætningen:

FX: - Nunatsinnit tamaneersunik ilinniartoqaratta, **tassa** Ittoqqortoormiuniit, Tasiilamiit, kujataaniit ilami sineriak tamakkerlugu Qaanaaq angullugu.

Også i næste eksempel står 'tassa-delen' på afstand af hvad det udspecificerer, nemlig 'tamarmik':

FX: Misissuinerutaaq takutippaa umiarsuarmik takornariat tulakkaangamik tamarmik nunamut ikaartartut - **tassa** 96 procentit, taakkuli sisamararterutaannaat nunami angalaarnissamik aaqqissuussanik pisisartut.

Når vi ser på de semantiske nuancer på dansk, så må TASSA på grønlandsk dække spektret fra definerende til udspecificerende til altså, mens SOORLU / ASSERSUUTIGALUGU vil dække det eksemplificerende. Endelig vil ord som ingammik, pingaartumik, minnerunngitsumik dække udpegningen af det vigtigste.

2.b. Tassa som adverbium mellem neksusser:

Ligesom de anførte danske ord og udtryk i det forrige ikke kun optræder i forbindelse med nominalsyntagmer med kerne fulgt af en apposition, er det samme tilfældet på grønlandsk. Man kan se en parallel til 'soorlu' i betydningen 'fx', som ikke bare udspecificerer en nominal kerne med et nominalt syntagme, man kan udspecificere langt friere. For det samme er tilfældet med 'tassa'. Og i de tilfælde fungerer 'tassa' meget adverbiums-agtigt, meget på linje med det danske 'altså' som sætningsadverbium, som et fyldord – eller til at understrege forbindelse til det forudgående som en logisk følge af det forudgående eller som en begrundelse for det forudgående. Der kan være tale om en kausativ eller en konditionalis – eller en helt ny sætning i indikativ eller en ny neksus med en sideordnet contemporativ:

I forbindelse med en neksus i kausativ:

FX:- Aningaasartuutigut sulil nalilersinnaanngikkallarpagut, **tassa** regningit kingulliullutik takkuttaramik. Unnuup aaqquissuunna aningaasannorlugu 100.000 koruunit sinnerlugit naleqartarput.

I forbindelse med en neksus i konditionalis:

FX:Taamaattumik aningaasaqarnermut isumalioqatigiissitap inerniliilluni oqaatigaa, ukiuni tulluuttuni 30-ni ukiumut 1 milliardit koruuninik ileqqaarniarqartariaqartoq, **tassa** atugarissaarneq ullumikkutut ingerlaannarsinnaassappat.

Endelig i forbindelse med ny sætning /ny hovedneksus:

Isissutissat ilaneqarsinnaanerannut pissutaanerarpaat DRip tusarnaartitsisarfissuani inersuarmi immikkoortukkaarlugit tuniniaaneq ingerlanneqartarmat tv-migooq assi pitsaanerpaaq anguniarlugu. Maannalu **tassa** DR-imi tusarnaartitsisarfissuup immikkoortui allat ilanngunnialerpaat.
(om logisk følge af det forudgående)

- og der findes eksempler med tassa ved en contemporativ som ledsagende omstændighed:

FX: Japanimiut ukiut tamaasa arferit hunnorujulikkaat pisisarpaat, taakkuli inatsisip ilaa malillugu piniartarlutik oqaatigisarpaat, **tassa** inatsimmi allassimasooq 'arferit ilisimatusaatigineqarlutik pisisarqarsinnaasut' malillugit piniartarnerarlutik.

Ligeledes findes eksempler med tassa som står mellem hovedneksusser hvor det er betydningsplanet som gør, at tassa står der, fx mellem en neksus med verballeddet 'apeqqutigaa' og så selve spørgsmålet som direkte stillet (tegnsetningen ufortalt – tendensen med at sætte kommaer og evt semikolon ved 'tassa' - i det her tilfælde ville et kolon have været mere på sin plads foran det direkte spørgsmål):

FX: CBS-imi tusagassiortup ippassaq apeqqutigaa, amerikami tusagassiortut tamarmik apeqqutigeqattaagaat, **tassa**; nunanut allanut ministeritut atorfik Hillary Clintonimut neqeroortigineqarsimava?

Tassa fungerer også som fyldord til at vise, at man går fra en til en anden handling i en hel række bruges 'tassa' i følgende eksempel – dels 'kisianni tassa', dels 'maannalu tassa':

FX: Shell aqqaneq-marloriarluni qillerinissaminut oqartussaasunit februaarimi akuerisaagalarpoq, kisianni **tassa** Alaskami Arfanniartarneq pillugu Ataatsimiititaliarsuup, The Alaska Eskimo Whaling Commissionip, tamaJapanimiut ukiut tamaasa arferit hunnorjulikkaat pisisarpaat, taakkuli inatsisip ilaa malillugu piniartarlutik oqaatigisarpaat, **tassa** inatsimmi allassimasoq 'arferit ilisimatusaatigineqarlutik pisisarqarsinnaasut' malillugit piniartarnerarlutik. nna eqqartuussisunut suliaassanngortippaa, maannalu **tassa** ajugaalluni.

Tassa ved apposition – og tassa ved en neksus i participium som baggrundsoplysning:

FX: Kommuneqarfik tamatumunnga allappoq, atorfiit marluinnaat sipaarniarfigineqartut, **tassa** talehørepædagogi socialrådgiverilu. Aammattaaq atorfiit marluk tassa tarnikkut ilisimasalik aamma allaffissornikkut suliaqartoq inuttalerneqanngillat, **tassa** namminneq soraareersut.

Adverbiet tassa med -LI

Tassali = i den grad altså, i høj grad altså – dvs -LI er brugt adverbielt og med forstærkende semantik (svarende til den ved tidsangivelser fx 'qangali' og ved sammenligninger som fx 'allatulli')

I eksemplerne i corpus optræder 'tassali' ved -nermit/-nermik og ved neksusser hvor verballedet typisk indeholder -ngaar og -ruttor el lign:

FX: Sajoqaluni nakorsap kiffami matua qimakkamiuk tamaanga taarnerinnarmut periarluni anersaartoqqaarallarpoq **tassali** uummaminik kassutsitsinermik. Aamma qanoquna iliortoq?

FX: Margretheli tamaani tattoqittut akornanni ingiffissarsigami ingippoq, Emilie nikorfaannartoq. Kisiannili nikorfaannarnini soqutiginnigilaa, **tassali** filmi alutornarlunilu nuanningaarmat.
Tassali svarende til: 'altså i den grad'

Altså som eksemplerne viser, tassa+li er med et -LI som bruges i adverbial funktion og semantisk står som en forstærkning. Der er selvfølgelig den mulighed at i en given kontekst kan tassali være tassa med -LI i konjunktionel anvendelse – men til nu er der ikke dukket sådant et eksempel op.

Adverbiet tassa med -LU

TASSA som adverbium men med -LU: tassalu

Tassalu = adverbium i betydningen 'og ... altså' / 'og så' / 'og dvs/nemlig'

Tassalu sideordner men ofte kunne der nok ligesågodt stå bare 'tassa' - og en asyndetisk sammenføjning – og parallelt tassa som adverbium, står tassalu inde i nominalsyntagmer og mellem neksusser:

Mellem neksusser:

FX: Nunavummi siorna 2013-imi 45-it imminnut toqupput, **tassalu** Canadap sinneranut sanilliullugit 13-eriaammik amerlanerusut imminnut toqupput.

Inde i nominalsyntagmer:

FX: Ilinniarfeqarfiit annerusut **tassalu** Sanaartormermik Ilinniarfik, Tusagassiornermik Ilinniarfik, Ilisimatusarfik, Ilinniarfissuaq, Peqqissaanermik Ilinniarfik kiisalu Danmarkimi kalaallit illuini ilinniartunik siunnersortit peqataatitaqarput.

Ligesom ved tassa-LI må -LU i tassa-LU kunne findes i kontekster, hvor det vil være sideordnende med så stor vægt, at det ikke naturligt kunne udelades. Ingen eksempler fundet til nu. Men måske i eksempler hvor det fortælles at man fx ville nå at købe noget i en butik og så slutter af med:

FX: - tassalu matulluni!

- som et udbrud af ærgrelse: 'og så var der lukket!'

3. Tassa som interjektion

Udover at tassa kan være pronominalt og adverbium optræder det også som interjektion. Som interjektion har tassa betydning af: 'slut' -dels 'slut' i betydningen 'så er det nok', dels i betydningen 'for tidligt slut' altså før forventet / ideelt, men i det tilfælde noget forårsaget af andre, dvs sådan set en følge af den første betydning. Dvs at betydningen ikke kan udledes af den pronominale eller den adverbiale brug – og tassa må ordklassemæssigt også optræde som interjektion.

FX: Nâlagkersuissut okarput tássagôk

(original title) (Da myndighederne sagde stop (1973)) altså den bekendte dokumentarfilmstitel

FX: Qujanaqaaq silisivimmik pilersitsisoqarsimammat, kisianni ajoraluartumik ima isikkoqarpoq, ujaqquerivik pilerseriarlugu **tassa** – sinnera nammineq isumagissavarsi. Hans Henrik Berthelsen oqarpoq.

For yderligere eksempler for Tassa og afledninger og dermed yderligere detaljer se BILAG nedenfor

BILAG

Yderligere EX, yderligere overvejelser ang evt gråzoner, yderligere strukturer som er mere sjældent forekommende

Til sidst en TO DO liste over hvad der måske også bør undersøges nærmere

oversigten i det forrige

1. Demonstrativ pronominalrod ved {U}

Herunder: Tassa kortform for tassaavoq dvs med funktion som verballed

2.a. Adverbium som bruges som et småord, som er udspecificerende inde i nominalsyntagmer

2.b. Adverbium som bruges som adverbalt adled

Herunder: tassali – og anvendelsen

Herunder: tassalu i forhold til tassa

3. Interjektion

udvides til flg:

1.a: tassaavoq

1.b: tassa kortform af tassaavoq

2.a: tassa som adv - inde i nominalsyntagmer

2.b: tassa som adv - brugt som adv adl

2.c: tassa som adv - tassa+LI brugt som adv adl

2.d: tassa som adv - tassa+LU som adv adled, men også inde i nominalsyntagmer

1.a: Tassa = demonstrativ pronominalrod ved U: tassaavoq

dvs: TASSA + U- brugt som verballed / nominaliseret – (for TASSA brugt som afkortet form af tassaa- men stadig at regne for en erstatning for et verballed, afsnit 2a):

tassa+u som verballed og med nominalt adl til inderiveret subjektsprædikatív:

subj + tassa+u + adn adl til inderiv subj-præd

Nunarsuatsinni isumalluutitta ilaat navianartorsiortoq **tassaavoq** imeq. Imeq kisimi navianartorsiunngilaq, imerli kuussuartigut kuuttoq nunarsuatsinni aamma navianartorsiorpoq. Allaammi kuussuit annersai navianartorsiorput. Pinngortitaq pillugu nunarsuaq tamakkerlugu suliniaqatigiiffiup, WWF-ip, nalunaarusiai nutaat taama paasissutissiipput.

subj + tassa+u + adn adl til inderiv subj-præd

Namminersorneq pillugu aqagu ikumatitalisarluni ingerlaaqatigiinnissaq aamma **tassaassaaq** Inatsisartuni pisut pillugit akerliussutsimik takutitsineq.

subj + tassa+u + adn adl til inderiv subj-præd

- Assersuutigiinnarlugu uagut sulinitinni tikisitanik takkuttoqartarpoq, taakkulu sulinissamut ima piareersimannngitsigisarput, uagut **tassaasariaqartarluta** - pissusissamisoortumik sulinissaanut ilinniartitsisut. Pisinnaanngoraangamik **tassaasarput** uatsinnut qullersanngortut, Magnus Therkelsen nassuiaavoq.

Subj + tassa-u + adn adl til inderiv subj-præd, idet en nominalisering på {TUQ} er kerne i adledet

Gradinik marlunnik silaannaap kissatsinnera **tassaagunavippoq** uummassusillit nunarsuullu ataqatigiinneranik allannguisinnaasoq.

subj + tassa+u + adn adl til inderiv subj-præd

Neriunniartami uuliasioqatigiiffissuit pakatsivallaassanngitsut, tassami ulloq manna tikillugu **nassaarineqartoq tassatuaavoq** uuliaqarsinnaanerani **ilimanaatilik immap naqqa**, sulili tamanna uppenarsarneqarani. Uuliaqarsinnaanerani nalunaartuuvoq, skotlandimiut uuliasioqatigiiffiat, Cairn Energy. Ilimagineqarpoq uuliasioqatigiiffik taanna aamma qinnuteqartunut ilaassasoq.

Contemporativ-formen må ses som sideordnet med indikativen.

Som nominalisering i absolut (sing/plur) og med nominalt adl til inderiveret subjektsprædikativ:

Subj + tassa-u nominaliseret (=adn adl kongr adl) (incl adn adl til inderiv subj-præd=tassa)

Venstret Konservativillu naalakkersuisooqatigiileqqinnissaminut isumaqatigiissutaat nutaaq, **tassaasoq** akileraartarnerup nutarterneqarnissaa annertoq saqqummiuteqqammerpaat.

Tassaa- nominaliseret dvs brugt som relativ sætning 'som (fx) kan være' og dermed del af nominalsyntagme som adn adl til atortut nalaaliat, og hvor inderiveret tassa så selv tager et adn adl, kongr adled til inderiveret subj prædikativ

Matumani pivakka atortut nutaaliat, **tassaasinnaasut** pærit innaallagissamik atuinikitsut imaluunniit innaallagissiorfiit aamarsuurtortut, aamarsuarnik ikummarissaateqaatigalutik mingummik katersissuteqartussat.

En apposition, idet tassaasut står som adn adl kongr afl til subj-kernen ministerit, - uden dog at følge umiddelbart bagefter, formodentlig p gr a længden.

Nominaliseringen tassaasut har så desuden her et adv adl 'ilaatigut' til den inderiverede verbalstamme).

Ministeriunerup ingerlaqqinnerata saniatigut **ministerit qulit** ministeriuffiminni ingerlaqqissapput, **ilaatigut tassaasut** aningaasanut aamma inuutissarsiutinut ministeri Bendt Bendtsen, nunanut allanut ministeri Per Stig Møller, inatsisinik atortitsinermut ministeri Lene Espersen aamma illersornissamut ministeri Søren Gade.

Som nominalisering i oblikke kasus (sing/plur) og med nominalt adl til inderiveret subjektsprædikativ:

a. PLURALIS: TASSAASUNIK/NIT/NUT

Der er få eksempler (27 stk tassaasun%; og 5 stk tassaasum%; ingen i vialis)

Lidt mere en halvdel af fastholder abs efter tassaasun%, tendensen er dels at nogle er insituationsproprier ell lign, dels at leddene i abs står sidst i neksussen og evt efter et kolon.

Tendensen for kasusattraktion er når nominalsyntagmet efterfølges af et verballed der forudsætter den oblikke kasus, men ses også når dette ikke er tilfældet og den oblikke kasus afslutter perioden. Dvs at der synkront hersker uklarhed om kasusbrugen.

Med Abs i adl til inderiv subj-præd=tassa-:

tassaasunit + abs

Taamaalilluni Aalisarnermut Siunnersuisoqatigiit kattuffinnit pingasunit ilaasortaaffigineqalerput, tassaasunit NUSUKA, KNAPK aamma Sulisitsisut Peqatigiiffiat.

Tassaasunik + abs

Peqatigiiffik aamma marlunnik siulittaasumut tulluutitaqalerpoq, tassaasunik Alex Nørskov (Innaallagisserineq VVS-ilu pillugit ataatsimiitami siulittaasuusoq) kiisalu Martin Ben Shalmi (aatsitassat ikummatissallu aammalu sanaartorfiuteqarneq pillugit ataatsimiitami siulittaasuusoq).

Tassaasunik + Abs men efter kolon:

National Theatre-mi "Greenland", isiginnaagassiortartunit sisamanit ukiup affaata ingerlanerani piareersarneqarsimasoq takuneqarsinnaavoq. "Greenland"-imik isiginnaagassiortut silap pissusaanik ilisimatuut, illersuiniat atorfilittallu oqaloqatigisarlugit inuttalersuipput, **tassaasunik**: inuusuttoq silap pissusaanik sorsuutiginnittoq, biologi appanik ukiorpassuarni kisitsisarsimasoq aamma nunat tamalaat aallartitaat ataatsimeersuaraangata ikiortaasartoq kiisalu nannut marluk.

- Maani najugaqarninni kalaaliunera misigilluartarpara, tassami kalaaliunera maani ataqqineqartoq malugisinnaasarakku, Elisabeth Heilmann Blind naggasiivoq, unnummullu inuiattut ullorsiornerminni nerisannaaminnik nerinissani qilanaaralugu, **tassaasunik** tuttu uuinnagaq uluusiinik tassa muldebær-inik kinguleqqiuserlugu.

Sturkturen ved tassa mellem to instrumentaler = se tassa inde i nominalsyntagmer, her et nominalsyntagme med kernen i instrumentalis, nemlig for adn adl til inderiveret objekt kinguleqqiut-

For contemporativen kinguleqqiuserlugu: formodentligt fossileret brug af ledsagemåde som kalke til dansk 'med' i beskrivelser af en menu.

Med kasus attraktion i adled til inderiv subj-præd=tassa-

Peqqissaanermut ikiorti Judithe Maqe suleqatigiinnut, **tassaasunut** sinitsitsinermi nakorsamut ataatsimut napparsimasunillu paarsisumut pilattaasumut ataatsimut napparsimasunillu paarsisunut pilattaasartunut marlunnut ikiuunnermini ulapaarsimavoq.

Ikiuiniarnermi pisariaqartinneqarnerpaanut atorneqassapput, **tassaasunut**, tæppinut, imerfissanut igaffimmilu atortussanut, Røde Korsimeersut oqarput.

NUTARTIGAQ: Akileraarutip qaffannissaa ilaasortanit aqqanilinnit akuersaarneqarpoq, **tassaasunit** Inuit Ataqtigiinnit, Atassummit, Demokraatinit Kattusseqtigiillu Partiiannit. Illuatungaanilu Siumup ilaasortaatai quliusut ikinnerussuteqarlutik naaggaartut, sermitsiaq.ag-mi allaaserineqarpoq.

- Miserratigisinnaanngilarput aamma timersortartorpasuit timersortarnermik saniatigut imeruusaatinik eqeernartulinnik navianarnerusunik, **tassaasunik** tupamik imigassamillu atuisuummata, taama Siumup inatsisartuni peqqinnissamat tunngasunik oqaaseqartartua oqarpoq.

En skæv konstruktion eller sammenblandet kasusbrug:

Helt galt går det med sammenblanding af måske tænkt -qarpoq-konstruktion så der kommer instr: Assartuussineq pillugu isumalioqatigiinni ilaasortat tallimaassapput tassaasunik: Christen Sørensen, Syddansk Universitetimi ilisimatoq, taanna isumalioqatigiissitami siulittaasuusaaq.

2 x Abs / ubøjet + kiisalu abl

Dansk/eng inst-navn ubøjet men grl bøjet og dette står lige ved fortsættelse der forudsætter abl 2008-mi naalakkersuisut Mælkebøtten ukiuni pingasuni atareermat isumaginninnermi misiliiffittut akueraat, taamaalillutillu Aningaasaqarnermi inatsisikkut aningaasalersulerlugu. Mælkebøtten Kommuneqarfik Sermersuumit ukiumut 1 mio. koruuninik aamma aningaasalersorneqartartoq ukiumut 7,1 mio. koruuninik missingersuuteqarpoq, aningaasallu amigaataalersut pilersitsisunit, tassaasunit Red Barnet, Nuummi Lions Club, Nuuk Rotary Klub kiisalu Sulisitsisunit matussuserneqartarput.

b. TASSAASUMIK: SINGULARIS KUN I INSTRUMENTALIS

De få eksempler i singularis er i instr og har adleddet i absolut

Nunanit avannarlernit peqataasut ataasiakkaat qanoq sulinerminnik saqqummiussissapput – aaqqissuisumullu, Nuummi ilaqutariit qitornarsiallit peqatigiiffiani siulittaasuusumut, Ellen Sofie Chemnitzimut, saqqummiussassat ataatsimik anguniagaqarput, **tassaasumik**: Qitornarsianut angajoqqaarsianullu Kalaallit Nunaanni atugassarititaasut qanoq pitsanngorsarneqarnissaasa isumassarsiorfigineqarnissaat.

Greenland Development nittartagaqareerpoq **tassaasumik** www.aluminium.gl suliniullu pillugu paasissutissanik arlalissuarnik tassani peqareerpoq, innuttaasullu amerlanerusut nittartakkamik atuilernissaat, Juaaka Lyberthip suliaasa ilagaat.

tassa+u som verballed og med i stedet for nominalt adl til inderiveret subjektsprædikativ står en neksus:

tassaavoq fulgt af kausativ /or obl = evt: or obl i contemporativ/ participium eller i kausativ:

Hvis man går ud fra det faktum at or obl ikke alene har mest overordnede verballed i contemporativ / participium men også kan have det i kausativ, så er det muligt, at sige, at tassaa-følges af en or obl konstruktion

I de fleste tilfælde kan man sige at et nomen + tassaa- tilsammen betydningsmæssigt kan udgøre et anførende verballed, men ikke i alle tilfælde – fx ikke i følgende:

Ivalo Egedep maanna nunatsinni tusagassiuteqarnermut tunngasunut attuumassuteqarfigisai **tassaapput** Radio aamma TV pillugit aalajangiisartuni siulittaasuugami tamatumalu saniatigut Sermitsiami siulersuisuini siulittaasumut tullersortaalluni.
Her nomen – tassaaapput – kausativ (med sideordnet leds)
adleddet til det inderiverede subj præd bliver en neksus i kausativ

- Eqqortoq **tassaavoq** Naalakkersuisut namminneerlutik Arctic Green Foodip tunisassiorfiini 2009-mit 2012-imut ukiumoortumik sipaaruteqartarnissaq siornali siunnersuutigimmassuk.

Igen en neksus i stedet for en nomen som adled jf forrige også med causativ neksus. Men her kan eqqortoq ses som det der semantisk udløser en or obl

Misissuinnermi kikkut misissuisuunersut paaserusukkaluarparput, sulili akissutissarsinata. Apeqqutip aappaa **tassaavoq** paasisaqassagutta sooq sapaatip-akunneri marluk utaqqqeartaariaqassanersugut.

Nomen + tassaavoq + or obl-konstruktion. Apeqqut-semantikken kan ses som det der udløser en or obl.

- Ataatsimiititaliaminngaanniit pingaernerpaatut **paasisarput tassaavoq**, avatangiisinut mingutitserujussuarsinnaanermut Grønlandskommandop suliaassaa tassatua**mmat** nakkutilliineq, Josef Motzfeldt oqarpoq.

Subj + tassaavoq + kausativ-neksus=or obl.

Dvs tassa(avoq) tager or obl i kausativ

Derudover:

subj suliaassaa + tassatuaq-u-kaus + -neq=adl til inderiv subj-præd

NB tuaq kan sættes på tassa ---- altså fungerer det som var det nominalt

- **Pineqartooq** tamarmi **tassaavoq** pitsaanngitsumik sunniutaasinnaasut suujunnaarsillugilluunniit annikinnerpaanngortinniar**atsigik**, tassami aatsitassarsiorfik taama annertutigisoq arlaatigullu sunniuteqanngitsoq pilersinneqarsinnaanngilluinnarmat, kemimut tunngasunik immikkut ilisimasalik siunnersuisartorlu Tanja Nielsen Grontmij Carl Bromeersooq Ingeniørenimut oqarpoq nangillunilu:

Pineqartooq udløser sammen med tassa- en or obl – her i kausativ-form.

Paasineqartorli tassatuaavoq aningaasat tillinneqartut siullermik oqaatigineqarnerannit **ikinnerusut**, taama nalunarput politit Brugsenilu.

Paasineqartooq + tassa- udløser or obl med mest overordnede verballed i participium

Tamannalu suliffeqarfittut ingerlatsinitsinnut eqquivoq. Michael Binzer oqarpoq, taassumalu timmisartuussinissanik taamaatitsiinnarnerit siunissami amerlanerulernissaat ernumartoqartippaa.

Mianersoqqussutigisarput tassaavoq, mittarfinni atortut pitsanngorsarneqanngippata, aserfallatsaalineqaratillu imaluunniit taarsersorneqanngippata, taava sillimaniarnissaq pissutigalugu timmisartuussinissanik taamaatitsiinnarnerit amerlanerusut naatsorsuutigissag**atsigik**, tamatumalu kinguneranik ilaasussavut piffissaq eqqorlugu ornitaminnut apuussinnaassan**atik**.

Efter tassa: kausativ + sideordnet ledsagemåde

Mianersoqqut-semantikken + tassa- udløser en or obl i kausativ

- Pappialat pisortatigoortut siaruarterneqarsimasut aammalu nalunaarusiat takussutissartaat toqqammavigisinnaavagut. Taakkualu soorunami akerlilersorneqarlutilluunniit upperineqarsinnaapput. Kisianni uagut **periarfissarput tassaavoq**, pisortatigoortumik takussutissat taakkua nalunaarusiorfigissal**lugit**, taamaaliorsimavugullu.

Periarfissaq + contemporativ findes:

- Suliassaq inatsisitigut suliakkiutigissallugu **periarfissaqarpoq**, eqqartuussivillu aamma **periarfissaqarpoq** uppernarsassallugu nassuiaanertalimmik suliap ingerlanneqarnissaa, tamannali Johan Lund Olsen-ip kisimi naliligassaraa atorusunnerlugu atorusunnginnerluguluunniit. Ole Jørgensen nassuiaavoq.

Så i eksemplet med tassaavoq må periarfissaq + tassaavoq ses som det der udløser or obl og dermed contemporativ -

NB NB

Der er en gråzone til tassa når det gælder positionen inde i nominalsyntagmer, idet man ang. tassa kan diskutere om der er tale et adv brugt inde i et nominalsyntagme, eller om tassa også i denne brug skal ses som en nedkortet form af tassa+u; se neden for

Når tassaa- tager or obl konstruktion på adn adl til subjektspredikativets plads, synes der at være en tendens til at der i subjektet står et nomen som med tassaa- kan udløse en or obl. Tilsvarende ses ikke ved tassa uden copula. NB NB tjek det sidste! - ud fra flg eksempel

Lise Lyckip piffissami qanittumi nunatta namminersulivinnissaata pinissaa ilimagisinnaangilaa, pingaartumik ullumikkut aningaasarsiornikkut inissisimaneq eqqarsaatigalugu. Lise Lyck, Finn Lyngep oqaaserisimasaa **isumaqatiginartippaa**, **tassa** inuiaqatigiit taama ikitsigitillugit nunatta naalagaaffinngornissaa qularnartoqartik**kini**. Folketingimut ilaasortap Juliane Henningsenip tamanna ima isumaqarfigaa:

1.b. TASSA som afkortet form af leksemet tassavoq – og dermed brugt på verballedets plads:

Tassa som verballed med explicit subjekt.

Kiisalu ilisimaneqarluartoq ukiumigullu Lars-Emil Johansenimut qaninnerpaaq **tassa** Marianne Jensen, 55-nik ukiulik qinigaaffinni assigiinngitsuni marlunni 90-ikkunni naalisarlugit kulturimut peqqinnisaqarfimmullu naalakkersuisuusartoq, nunarsuarmit Genevemi suleqatigiiffianni immikkoortumi pisortaasimasooq maannalu Namminersornerullutik Oqartussat pinngortitamut avatangiisinullu piosartaqarfianni pisortaq.

Tassa fungerer som hovedverballed og modsvarer formen tassavoq.

Tassa som verballed uden explicit subjekt.

Tikilerpara, qungujulalluinnaqaaq. **Tassa** taannarpiaq ukiut pingasut matuma sionatigut Kangerluarsummi tupinni pulaartigisimasara. Qungujulasooq tikilivikkakku aalajangerpunga tikikkukku qujanarfialugulu eqinniarlugu.

yderligere EX:

- Nalunarpoq, tassa taamatut oqaluserineqarnerata nalaani soorunalimi naggueqatigiit inuit isumartik aamma saqqummiuttariaqarpaat, aammalu imminnut illersooqatigiittariaqarput taannalu **tassa** uanga siunertarisara.

Tassa fungerer som et af periodens hovedverballed og modsvarer formen tassavoq.

Aningaasaateqarluartut ilaat Moskvami najugaqarput. Moskvami automatitaarsimapput, soorlu sodavandinut mamakujuttunullu taamaattoqartoq. Moskvamili automatini pisiarineqarsinnaasut **tassa**, aalisakkat suaat, kaviaarit.

Tassa fungerer som hovedverballed og modsvarer formen tassaapput.

Killiliisinnaaneq pillugu Qimarnguiit ima oqarusupput: Illit inuunerit **tassa** illit akisussaaffiit. Illit nammineq qinissavat nakkarsaaneq, siorasaarineq persuttaaneq, ersittoq ersinngitsorlu inuninni ilaatinniarnagu, Qimarnguinniit taama oqallissaaripput.

Tassa fungerer som hovedverballed og modsvarer formen tassavoq.

Aningaasaliiffigineqartoq pingaarutilik alla **tassa** Ruslandimi qerititsiveqarfissualiorneq, nunami tunitsivittut sulii alliertortumi. Nammineq tunisassiami saniatigut Polar Seafood-ip qerititsivik taanna Moskvamut ungasinngitsumiittoq tunisassiortunut allanut aamma iluaqusersuutigaa.

Tassa fungerer som hovedverballed og modsvarer formen tassavoq.

Ligesom tassaa-voq kan tage andet end et nomen i absolut på pladsen for adn adl til inderiveret subjektsprædikat, således kan kortformen tassa også: her med en kausativ der kan analyseres som en or obl – udløst af ilinniarfigisinnaasaq+tassa:

- Ilinniarfigisinnaasaq **tassa** kulturit marluk ataatsimuuleraangata kulturit allamut nuunneqaannarsinnaanngimmat.

- Martha Lund Olsen akissuteqarpoq uanga apeqqutinnut tunngassuteqanngitsunik.

Annersaasarnerup akiorneqarnissaa kisiat oqaatigaa, uangali **apeqqutiga tassa** arneriniarluni pinngitsaaliisarneq qanoq akiorniarneqarsinnaava? Tamassumalu suliaassatut ingerlanneqarniarnera apeqqutigalugu.

Og her i en endnu løsere anvendelse idet der i stedet for en or obl følger en direkte tale (her = direkte spørgsmål i interrogativ +?)

I mere udpræget fagprosa vil der nok være flere tilfælde af tassa for tassaa- til definitioner.

Skellet mellem tassa som afkortet form for tassaa- og så tassa som adverbium ('altså') består i at tassa som verballed står i neksusser som ellers vil mangle et verballed.

Derimod er der en gråzone når tassa bruges inde i nominalsyntagmer, fordi i de fleste tilfælde ville den brug også kunne tolkes som en nominalisering af tassaa- ved {TUQ} – idet man kan finde eksempler med kasusattraktion ved tassaasq-konstruktioner – se nedenfor.

2.a: TASSA som adv, men brugt inde i nominalsyntagmer (og dermed delvist med gråzone til TASSA som pronominalrod)

adv

mellem nominal kerne og apposition, - eller i hvert fald inde i et nominalsyntagme mellem to dele af det.

dvs der er en gråzone til nominalisering af tassaa- men mest når tassaasq- står i absolut

Nominaliseringer af tassaa- bruges i oblique kasus som det ses, dog ikke hyppigt, så også ved oblique kasus er der en gråzone

eller måske netop den korte form 'tassa' er udviklet til denne slags kontekster, altså til at stå mellem en nominal kerne og apposition

NB: tassalu bruges også i denne funktion - se nærmere

Tassa inde i subjekts-nominalsyntagme = **definerende 'dvs'/altså**;

KVUG, **tassa** Kommissionen for Videnskabelige Undersøgelser i Grønland, paasiniaanernik akuerisassanik misissuisarpoq, taakkulu misissoreeraangamik kik aningaaliisoqassanera tikittarlugu. Massakkullu **tassa** erserpoq aningaasaliisoqassanngisoq, tamannalu tunngavilersorneqarpoq paasiniaanissamut institutioneqanngimmat aningaasaliisoqarsinnanngitsoq.

Derudover: Massakkullu tassa erserpoq 'og nu viser det sig **altså**' - adverbium

Tassa inde i nominalsyntagme, men med -lu uden at det -lu gør andet end at være fyld: 'og det er altså' - man kan vælge at sige at det er snarere en afterthought p gr a -lu eller sige, at det -lu er meget svækket og egentlig ikke sideordnende, blot tilføjende i en slags opremsning

tassalu definerende = 'og det er altså'

Ilinniarfeqarfiit annerusut **tassalu** Sanaartormik Ilinniarfik, Tusagassiornermik Ilinniarfik, Ilisimatusarfik, Ilinniarfissuaq, Peqqissaanermik Ilinniarfik kiisalu Danmarkimi kalaallit illuini ilinniartunik siunnersortit peqataatitaqarput.

definerende 'dvs'/altså; foran en apposition i et nominalt subjektssyntagme:

Hinnarik, **tassa** Angajo Lennert-Sandgreen, filmimi nuannarineqarluartumi "Hinnarik Sinnattunilu"-mi inuttaq pingaarneq, dvd-inut atsiortuusaaq.

Det er filmens hovedperson Hinnarik, der til hverdag bærer det borgerlige navn Angajo Lennert-Sandgreen, som vil signere dvd-udgaven af den populære film "Hinnarik sinnattunilu".

definerende 'dvs'/altså; i et nominalt subjektssyntagme: her om et projekt:

Suliniut ataaseq, **tassa** "The Greenland Project" tapiiffiqineqarnerpaasussanngorpoq 750.000-it koruunit missaannik tapiiffiqineqarami.

men stadig appositionsstrukturen- her i et subjekt :

- Immikkut ittumik iliuuseqartoqassapput, **ilannaaserisut pillugit oqartussaq, tassa Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoq** oqaloqatigineqassaaq ajornartorsiutip aqqiivigineqarnissaa pillugu, Ann Birkekjær Kjeldsen oqarpoq.

definerende 'dvs'/altså /nemlig; inde i et objektssyntagme med tassa før en apposition

Nunatsinni eqqartuussiveqarfiit kommunit kattussorneqarnerattut isikkoqalernissaat, **tassa** sisamaannangortinneqarnissaat, Eqqartussissut Peqatigiiffiata qangalili neriutigisimagaluarpa, Danmarkimili naalakkersuisut siuliinit taama aqqissuussisoqarnissaanut aningaasaliissutissat akuerineqanngillat, suliarlu piviusunngunngitsoorluni.

definerende 'dvs'/altså /nemlig: objekt incl apposition

Angela Merkelip unnugu eqqaassutissaaq Brandenburger Tor nunat (nunanit???) iligisanit **aallartitat, tassa USA-meersut, Tuluut Nunaanneersut Frankrigimeersut Ruslandimeersullu** peqatigalugit ingerlaarfiginiarpaa. Brandenburger Tor Tyskit illoqarfiisa pingaarnersaannut

definerende 'dvs'/altså; her i et nominalt syntagme i oblik kasus (her instr; MIK-obj til inderiveret verbalstamme)

Angutip amerikamiup umiarsuaatileqatigiiffik Maersk Line 50 millionit dollarinik, **tassa** 280 millionit koruuninik, eqqartuussivik aqqutigalugu akiliisussanngortinniarpaa. Amerikamiu taanna isumaqarpoq umiarsuaatileqatigiiffimmit eqqunngitsumik soraarsitaasimalluni, kinguaassiuutimigullu Korea Kujallermi politiinit atornerlunneqarnermi kingorna nakorsamit ikiorneqarnissaminut ikiorserneqarsimanninnami. Aviisimi The Virginia Pilotimi tamanna allaaserineqarpoq.

Inde i et nominalsyntagme i ablativ (agens ved passiv) - definerende:

Puisi A/S-imi siulersuini ilaasortaasimasut kukkunersiuusuusimasullu katillugit aningaasanik 22 millioni koruuninik Namminersornerullutik Oqartussanut taarsiinissaat suliassanngortitsisunit, **tassa** Namminersorlutik Oqartussanit, piumasarineqarpoq.

Inde i et nominalsyntagme i lokalis om tid: definerende 'dvs'/altså

Nuummi katersortarfik meeqqanut **ulluni pingasuni** aqqissuussinernut atorneqassaaq, **tassa decembarip ulluisa 23-anni, 24-anni 25-annilu.** Iffiortoqarlunilu, mamartunik nerisassiortoqarlunilu titartakkanik filmertoqassaaq, Nanubørnillu juullip inuata aggernissaa allaat aamma iluatsissimavaa.

Danske modpart i query: I Nuuk er det forsamlingshuset der lægger lokaler til hele tre dages julefest for børnene, både den 23, 24 og 25 december. Der bliver både bagt, lavet god mad, vist tegnefilm, og på selve juleaften har Nanubørn ovenikøbet en aftale med julemanden.

Inde i et nominalsyntagme i instrumentalis, mellem kerne og så apposition

hvor det er den definerende, nærmere fastlæggende funktion som tassa har, som selvfølgelig må ses som en udløber af det definerende i tassaavoq

Nersornaat 1989-imili tunniunneqartalerpoq - taamanikkut Namminersornerulernerup ukiunik qulinngortorsiorneranut atatillugu siullermik nersornaasiisoqarpoq. Taamanikkut 31-**nik** nersornaasiisoqarpoq - **tassa** ukiormannamiit quleriaammik amerlanerusunik.

Verballeddet kommer før 'tassa' og dermed ind i nominalsyntagmet, men det må analyseres som flytning af et tungt led til sidst i sætningen (som det i øvrigt ofte sker ved kongruensadled til inderiveret objekt, når leddet betydningsmæssigt naturligt falder i to dele) (- ukiormannamiit --- ses som en sammenskrivning der er blevet eet udtryk som kan få tidsangivelses-miit sat på)

Inde i et nominalsyntagme i instrumentalis, mellem kerne og så apposition– nemlig inde i et kongr adl til inderiv obj, men her så kort en apposition at den ikke flyttes bag:

Tuluit Nunaanni nualluummik toqquteqartut qulit septembari aallartimmalli nalunaarsorneqarsimapput. Toqusut arfineq pingasut puulukit nunalluutaannik, **tassa H1N1-mik**, toqquteqarsimasut paasineqarsimavoq.

Inde i et nominalsyntagme i terminalis:

Inunnik oqaloqateqarnermut imminullu ikiorsinnaanermut, **tassa** coachingimut, Tasiilami pikkorissartitsineq imerajuttunut allatullu ajornartorsiutilinnut atorluarniarneqarpoq.

definerende 'dvs'/altså; i en struktur hvor der er en skævhed:

Biilit kortslutternikut, **tassa** ledningit imminut attuuttoornikkut sarfaarutsitsisimanissaat kingornalu ikuallalersimanissat, Sisimiuni qatserisartut ittuata Steen Boassenip aviisimut Sivdlermut oqaatigaa. Formentlig er der sket en kortslutning i ledningsnettet forrest i bilen, hvor branden opstod, siger brandinspektør Steen Boassen til lokalavisen Sivdleq.

definerende 'dvs'/altså; i en struktur hvor der er en skævhed:

- Taamaattumik uanga inuttut anguniagaraara Kalaallit Nunaata namminiilernissaa "free association" atorlugu pissasoq, **tassa** illuatungeriit pituttorsimangitsut isumaqatiginninniutigalugu traktat-imik atsioqatigiinnerisigut, Lars Emil Johansen naqissusiivoq.

Obj + atorlugu sættes sammen med en vialis atsioqatigiinnerisigut ---- noget umage, men de dele kunne vel godt sættes op med tassa etc som et indskud i en parentes så måske i mindre grad en apposition, mere en definerende afterthought

definerende 'dvs'/altså; i en struktur hvor der er en skævhed:

Piitannguaq Tittusenip ilanngullugu oqaatigaa, siorna aningaasat kaaviaartitamik 28 procentii, **tassalu** aningaasanngorlugit 318.000 koruunit, tipsimit lottomillu aningaasaliissutinit qinnuteqaateqartarnermikkut pissarsiarisimallugit. Aningaasat tammaarsimaartitsinernut, spejderinut aqutsisussanik pikkorissartitsinernut ingerlatsinermullu atorneqartartut Piitannguaq Tittusenip oqaatigaa.

Igen er 318.000 kr = apposition til 28%

-eller skal vi se tassalu som = tassaasut som apposition til 28%

tror bedst at se det som en appositioner

men det bliver en slags sætningsknode – for ledsagemåden står underordnet hvad???

pissarsiarisimallugit? Måske som fossilering???

tassa mellem to tidsudtryk, og i begge tilfælde udtryk som kan stå og have adv adleds funktion, men der bliver her tale om apposition med skæv kasusfordeling!!

2005-imiit, tassa ukiut arf ping – udspecificerende apposition i lokalis til en kerne abl, men begge dele betydningsmæssigt om tidspunkt hvorfra = hvornår
2015-imiit, tassa ukiut arfineq pingasuinnaat qaangiunnerani nunarsuarmioqatigiit CO2-mik aniasitsinerup alliartornera millisalereersimassavaat.

tassa mellem to tidsudtryk, og i begge tilfælde udtryk som kan stå og have adv adleds funktion, men der bliver her tale om apposition med skæv kasusfordeling!!

Inde i et nominalsyntaxme: lokalis om tid – tassa – miit-mut

Kiffaangissuseqarnerup nalluttorsiutiginerata saniatigut eqqaassutissamik nappaasoqarniarpoq, **Qarmarsuup ukiuni 28-ni atuunnerani, tassa 1961-imiit 1989-imut** inuppasuit toqutaasimasut tamatumuuna eqqaassuserniarneqarlutik.

Her kommer det i forbindelse med **hybridverbum ud fra ablativ – tassa - ablativ:**

- Nunatsinnit tamaneersunik ilinniartoqaratta, tassa Ittoqqortoormiuniit, Tasiilamiit, kujataaniit ilami sineriak tamakkerlugu Qaanaaq angullugu. Taamaattumik misiliineq Nunatta sinneranut siaruarluarsinnaavoq. Ilinniarluarfigisimaqaarput nuannaarutigeqalugulu, neriutigaarpullu misileqqissinnaassallutigu, Lise Handrup oqarpoq.

Ligesom inderiveret nominalstamme danner referent videre i sætning, sådan sker det tilsvarende med hybridverber: deres kasus inde i ordet, kan tage en apposition

Endog endnu mere løst sammenknytning: **contemporativ om tid - tassa - to indbyrdes sideordnede adverbelle udspecificeringer i lokalis om tid** (som altså udspecificerer 'ukiumut marloriarlutik', en meget løst sammenknyttet struktur!)

Ukiumut marloriarlutik aaqqissuussisarput tassa novembarip 25-anni, arnanut persuttaanerit akerlilerlugit Naalagaaffiit Peqatigiit ulloritaani kiisalu marsip arfineq pingajuanni nunarsuaq tamakkerlugu arnanut ulloritinneqartumi.

Suliartortitat qulingiluat Royal Greenlandimi sulisimanertik ima nuannarisimatigaat illoqarfinnut suliartorfigisimasaminnut nuinnissartik qinnutigisimallugu, tassalu tallimat Qasigiannuanut sisamallu Paamiunut.

Her tilføjes både udspecificering af subjektet og af adv adl i terminalis, dvs at det nok i dette tilfælde at mest rimeligt at se 'tassa(lu)' som adv og regne med ellipse af verballeddet – men det er et godt eksempel på hvordan der er en glidende overgang fra 'tassa inde i nominalsyntaxme'.

Dvs. at tassa bruges som kunne det være en form af tassaasoq inde i nominalsyntaxmer, men det bruges også mere frit, så det mere går på at de to dele som tassa forbinder semantisk set kan sidestilles, så tassa indleder en udspecificering / nærmere definition af det der står før tassa, og kan i visse tilfælde ligefrem give anledning til at overveje om der snarere skal analyseres ud fra en ellipse af et verballed.

Et par gråzone-eksempler:

CBS-imi tusagassiortup ippassaq apequtigaa, amerikami tusagassiortut tamarmik apequtigeqattaagaat, tassa; nunanut allanut ministeritut atorfik Hillary Clintonimut neqeroorutigineqarsimava?

(Her står tassa mellem et nomen (= kernen i objekt for apequtigaa) og så sidestillet med det et direkte spørgsmål. Dvs konstruktionen er på sin vis analog til inde i et nominalsyntaxme, blot med appositionen skiftet ud med en interrogativ neksus. I stedet for tassa kunne vel have stået 'tassaasoq')

Taakkunungali atatillugu allanguutaasusaaq **tassa**, taaguutit taakkua aamma pisortatigoortumik qallunaatut taaguutigineqalernissaat, **tassa** qallunaatuunngortinnagit.
(Dette kan enten ses som et sætningsemne uden verballed, eller mere rimeligt som en neksus, idet **tassa** ses som en kortform af **tassaavoq**) (Det andet 'tassa' er derimod som adv – som adv adl til contemporativen, der så står som adv adl til **tassa(avoq)**).

2.b: TASSA som adverbium – og brugt som adverbalt adled

Tassa – som adverbium og brugt som adverbalt adled (dvs ikke inde i nominalsyntagmer). Tassa i denne funktion står (oftest i initial position) i neksusser i forskellige modusformer):

Tassa / tassami og begrundelser +/- kausativ

Tassa = altså, og tassami + kaus (begrundelse)

- Pisimasooq alianartoq, **tassa** tiigerit tiigereqatiminnik nerisarnerat tusarneq ajoraluarparput.
Tassami pinngortitami qaqutigorsuaq taama pisoqartarmat, oqarpoq.

Tassami + indik (begrundelse)

(mere eller mindre synonymt med tassami + kausativ)

- NAPA suleqatigalugu SUME, kalaallit nipilersortartut oqaluttuarisaaneranni ilaalluinnartut, maanga tikisissinnaasimavagut, tamanna iluatsilluartut oqaatigineqarsinnaavoq, **tassami** bilitsit isissutissat 250-it tamarmik qaammat ataaseq qaangiummalli tunineqareerput, Martin Hilker oqarpoq.

Tassa (uden -mi) men med kaus = begrundelse

Aammattaaq Danmarkimi ajornartorsiut naluneqanngilaq, takornariaq imatut angitigisarmat allaat pineqartoq issiavimmut aalajangerneqarsinnaasarani, **tassa** aalajangerfia anggussinnaanngimmat.

Tassa (uden -mi) men med kaus = begrundelse

- Aningaasartuutigut sulii nalilersinnaanngikkallarpagut, **tassa** regningit kingulliullutik takkuttaramik. Unnuup aaqqissuunnera aningaasannorlugu 100.000 koruunit sinnerlugit naleqartarput.

Tassa (uden -mi) men med kaus = begrundelse

Angutit pualavallaat amerlanerugaluartut arnat pualavallaat peqqissutsimikkut aarlerinartorsiornerupput, **tassa** naakkut orsoqarpallaarneq arnat akornaanni takussaanagerusarami.

Tassa (uden -mi) men med kaus = begrundelse

Innaallagissamut, imermut kiassarermullu kommunit utoqqalinersiutilinnut tapiisarnerat siunnersuummit eqqorneqassaaq, **tassa** taanna annikillissagami. Tapiiffigineqarsinnaasussalli **tassaassapput**, isaruartaarniarneq ikiuutissallu allat.

Tassami + med kaus = begrundelse

Nunarsuaq tamakkerlugu aningaasarsiornikkut ajornartorsiorneq NunaFondip ukiuni tulliuuttuni tapiisarneranut sunniuteqassaaq. Aningaasaateqarfiup isertitai, aningaaserivinnik pigineqataassutineersuummata, aningaasaateqarfiup naatsorsuutigaa, ukiuni tulliuuttuni marlunni isertitaqartussaanani, **tassami** ukiuni tulliuuttuni marluni Grønlandsbanken pigineqataasunut aningaasanik tunniussisussaannngimmat.

Tassa og konditionalis:

indik – tassa + betingelse i kond som forudsætning for indik: **'hvis altså'**

Kangerlussuarmi mittarfiup illutai 15 miliuunit koruunit nalinginut allineqassapput – **tassa** angallannermut naalakkersuisup Kim Kielsenip, Aningaasaqarnermut ataatsimiititaliamut aningaasaliissutissatut qinnuteqaataa akuerineqassappat.

Tassa med **konditionalis** - **'hvis altså'**:

Taamaattumik aningaasaqarnermut isumalioqatigiissitap inerniliilluni oqaatigaa, ukiuni tulliuuttuni 30-ni ukiumut 1 milliardit koruuninik ileqqaarniarqartariaqartoq, **tassa** atugarissaarneq ullumikkutut ingerlaannarsinnaassappat.

Tassa om logisk følge af noget = dansk 'altså' i den betydning (modsat tassa(mi) som begrundelse hvor 'altså' angiver årsag)

Adv 'altså'

Isissutissat ilaneqarsinnaanerannut pissutaanerarpaat DRip tusarnaartitsisarfissuani inersuarmi immikkoortukkaarlugit tuniniaaneq ingerlanneqartarmat tv-migooq assi pitsaanerpaaq anguniarlugu. Maannalu **tassa** DR-imi tusarnaartitsisarfissuup immikkoortui allat ilanngunnialerpaat.

Altså, logisk følge af hvad der blev sagt i det forrige, 'altså'

jf: Grunden til, at DR kan hive flere billetter op af tasken, er, at man sælger billetterne i sektioner af gangen. Det sker for at sørge for det bedste tv-billede af salen. Og nu åbner DR altså for flere ledige sektioner i koncertsalen.

Tassa mellem to neksusser – hvor betydningen af tassa er 'nemlig' - med begrundende semantik

Adv 'altså'

Maanna oqqiffiit avataanni inuit ikiorlugit aallartippugut, **tassa** oqqiffinniittut amerlanersaat nunaannarmi nunaqarfeeqqani ilaqutaqarput ikiuisinnaasunik.

(Mere i betydningen 'nemlig': --- mellem to hovedneksusser i indikativ: Man kunne måske have forventet et 'tassami' og ikke bare et 'tassa')

Adv 'altså'

- Kisimiittuuneq timikkut tarnikkullu assoroornartupilussuuvoq, **tassa** akunnerit 24 tiimit kisimiillutit anaanaallunilu ataataanermi nukippassuit atorneqartarput, Zille Petersen oqaluttuarpoq. (Tassa mellem to indikativ neksusser, men hvor den sidste udspecificerer og dermed giver en slags argument for den første – kunne ligesågodt have haft et enklitisk -mi eller tassami)

Adv 'altså'

Naalakkersuisut nalunaarusioramik kisitsisit kukkusut atorsimavaat, **tassalu** ilinniartitsisut ilinniarsimasut ukiumi atuarfiusumi 2003-2004-miit maannamut amerleriarsimanerarlugit allakkamik piviusut kusassarpaat. Illuanik uffa ikiliartortut, ilinniartitsisut siulittaasuat Sivso Dorph oqarpoq.

(Tassalu mellem to indikativ neksusser, men hvor den sidste udspecificerer og dermed giver en slags argument for den første – kunne ligesågodt have haft et enklitisk -mi eller tassami)

Adv 'altså'

Tysklandimi atuarfimmik allamik ullumikkut matoqqatitsisoqarpoq, **tassa** atuartut ilaasa atuartunik toqoraanissamik pilersaaruteqarnerat **mianersoqqussutigineqareersorlu**.
(En baggrundsbeskrivelse i participium med -lu i adverbial funktion (i samme øjeblik som), og med **tassa=altså** og den fungerer så på grund af 'tassa' som begrundende kontekst for indikativ-handlingen)

Adv 'altså'

Finlandimi politiit mianersoqqussummik nassiussaqrput, **tassa** internetikkut attaveqaqatigiittarfimmi siorasaarisoga**reersorlu**. Attaveqaqatigiittarfik taanna Finlandimi sapaatip akunnerisa marluk matuma siornagut atuarfimmi toqoraasoqareersorlu politiinit nakkutigineqalerpoq. Inuit marluk internetimi oqaatigaat Kaarst-imi atuarfimmi eqqaassisoqarnissaanik pilersaaruteqartoqartoq tusarsimagitsik.
(En baggrundsbeskrivelse i participium med -lu i adverbial funktion (i samme øjeblik som), og med **tassa=altså** og den fungerer så på grund af 'tassa' som begrundende kontekst for indikativ-handlingen)

Tassa = adv til at angive en sammenhæng med det forudgående, bygger videre på det foregående – i udredning / i rækkefølge af handlinger.

Adv 'altså'

Uummannap Upernaviullu eqqaanni qaleralittassat nungunneqareerput aalisartullu pisasseeqqittoqarnissaanik noqqaassuteqaraluarput.
- Kisianni **tassa** pisasseeqqinnissaq illersorneqarsinnaanngilaq. Taamaasiussagutta immitsinnut aaginnartussaavugut, taama Ane Hansen oqarpoq.
- Uagut kisitta piumasaqaatit tamakku aalajangersugarinngilagut. Kisianni **tassa** nunarsuarmi niuerfiit piumasaraat aalisakkat tunisassiarineqartut nungusaataanngitsumik pisarineqarsimassasut, taama Ane Hansen oqarpoq.

Adv 'altså'

Sullualuup sikuujuaannarnera pissutigalugu umiarsuit siornatigut aqutigisarsinnaasimannngilaat. Umiarsuarli assartuut, MV Camilla Desgagnés, siku ajornartorsiutiginagu **maanna tassa** ikaarsinnaasimavoq.
('men nu er det altså tilfældet at ' / 'men har altså nu ')

Adv 'altså'

Shell aqqaneq-marloriarluni qillerinissaminut oqartussaasunit februaarimi akuerisaagaluarpoq, kisianni **tassa** Alaskami Arfanniartarneq pillugu Ataatsimiititaliarsuup, The Alaska Eskimo Whaling Commissionip, tamanna eqqartuussisunut suliassanngortippaa, **maannalu tassa** ajugaalluni.
(både det første 'tassa' og det næste i 'maannalu tassa' angiver at rækken af handlinger hænger sammen i tidsfølge såvel som i en årsdagskæde)

Adv 'altså'

- Imatut maluginiannngilara kisianni **tassa** eqqarsaatigilerlugu arnarpassuupput angutitut naleqqiullugit. Ataatsimiittarfimmulli iserama taamaattussaannartut isigaara, taakku suleqatissariqakkit, ullutsinni arnat angutillu naligiissitaanerulersimanerat pissutaagunarpoq, Salome Hansen oqarpoq. Atuarfimmini ATI-mi arnat aamma amerlanerunerarpai.
(' - men **altså** når jeg tænker efter ' hvor 'tassa' angiver at det er næste tanke efter det forudgående, og at det skal ses som et sammenhængende forløb)

Adv 'altså'

Oqartussaasut oqarnerat naapertorlugu maanna aamma paasineqarpoq, naalungiarsuit arfinillit immunnik melaminimik akulimmik immuttortarsimanermik kingunerisaannik toqusimapput, **tassa** siullermik ilimagisamiit marloriaammik amerlanerullutik.

(Tassa + contemporativ (som ledsagende omstændighed til indikativen. 'tassa' som adv 'altså' - som konsekvens / udspecificerende i forhold til det forudgående)

Eller tassa fungerer nærmest opsummerende af det forudgående

Adv 'altså'

Air Canadap timmisartuutaasa ilaata atlantikoq qulaateruttorlugu timmisartortartoq sianiutimik qasusoormat, nakorsanik marlunnik ilaasut akornanniittoqarallartillugu eqqissisaatitortinneqarsimavoq. Timmisartor**li tassa** aquttussaarummat timmisartup naalagaa radiukkut ikiortissarsiorsimavoq mittarfimmullu qaninnerpaamut minnissaminnut akuersissummik piniarluni.

(-LI tassa + kausativ: 'men da altså' adv som viser tilbage opsummerende
Men ikke et stærkt modsætningsforhold)

Nunatsinni ilagiit Danmarkimi palaseqarfimmik ingerlatsisuunngittut, allaffiup pisortaata Morten Nornildip Sermitsiamut erseqqissarpaa.

- **Tassa** Danmarkimi nammineerluta oqaluffeqanngilagut imaluunniit Danmarkimi biskopeqarfinni aalajangersimasunik naalagiartitsineq ajorpugut. Taamaattorli Kalaallit Nunaanni ilagiit immikkut ittumik Danmarkimi palaseqartitsippot, **tassa** kalaallit nammineq piumassuserinngisaminnik Danmarkimiittut sullinnissaat siunertarineqarmat - taakku tassaasinnaallutik napparsimanertik pissutigalugu imaluunniit inissinneqarallarnertik pissutigalugu Danmarkimiittut, Morten Nornild oqarpoq.

(Det første tassa = altså, dvs, = opsummerende, mere end udspecificerende, adv.

Det andet tassa står med kausativ og dermed begrundende, altså = adverbium

Det tredje tassa nemlig i tassaasinnaallutik står som ledsagende omstændighed idet contemporativen med hensyn til coreferentialitet er brugt lidt løst; men tassa- står ellers helt regelret med det subjekt og et adnominalt adled til inderiveret subjektsprædikatív)

Eller tassa fungerer nærmest udspecificerende/ definerende i forhold til det forudgående

Adv 'altså'

Ukiuni kingullerni marlunni uuliamik maangaannartitsineq pisortanut nalunaarutigineqartunit annertunerusimavoq. Mærskimit paasissutissat naapertorlugit uulia 2009-mi maangaannartinneqartoq 184 tonsiusimavoq. Kisianni kisitsisit suliffeqarfiup nammineq pigisai naapertorlugit uulia maangaannartinneqartoq 72 procentimik annertunerusimavoq, **tassa** 317 tonsiusimalluni, aviisi Politiken taama allaaserisaqarpoq.

(Her er der tale om en underordnet contemporativ neksus, som står underordnet indikativen – og tassa er et adverbium 'nemlig' 'altså' - men her mere direkte **udspecificerende / definerende**, som når det anvendes inde i nominalsyntaxmer)

2.c: TASSA som adverbium, men med -LI: tassali – og brugt som adverbalt adled

Tassali = i den grad altså, i høj grad altså – dvs -LI er brugt adverbielt og med forstærkende semantik (svarende til den ved tidsangivelser fx 'qangali' og ved sammenligninger som fx 'allatulli')

ved -nermit/k og ved neksusser hvor verballedet typisk indeholder -ngaar og -ruttor el lign

„Allamik asasaqarpoq allamik, ilinnik pitsaanermik.“ Nakorsaq oqalorussarpoq. Kiisa niaqua oqimaatsorujussuanngorpoq **tassali** sangiaammernermik, kiisa isumaliulerpoq ateqqullugu torlulaartarniarluni. Kiisa imminut quilertagilerpoq silattorserlunilu.

„Umaangaa qaatunniarit.“

Biina suli issiassaqaarpoq qiallunilu **tassali** eqqarsaassuarnik, taamaattumillu nakorsap matu mappermagu tuparujussuarluni.

„Imerusaatissanik-una aallertunga.“

Sajoqaluni nakorsap kiffami matua qimakkamiuk tamaanga taarnerinnarmut periarluni anersaartoqqaarallarpoq **tassali** uummammunik kassutsitsinermik. Aamma qanoquna iliortoq?

Isertoq aalakuussalaarlunilu **tassali** torinngillunilu uisakajaangaarmat Biina illanngitsoorsinnaanngilaq. Ingerlanasuariarluni nakorsap Biina pakkuppaa. „Ullorsuaq sumiikkavit-una?“ Apera.

Hos GGT: foran nermik og kaus – mange mange eksempler, del af fortællestilen

Pisortat suliffeqarfiutaasa nalliuttuni matoqqasarnerat qanoq isumaqarfigineraaa apeqqutigigatsigu oqarpoq, taanna ajornartorsiutaasinnaasoq, kisiannili ajornartuittunut saaffiginninnissaq periarfissaqartarnerarpaa, ornittagaasinnaasulli nalliuttuni matoqqasarnerat aamma paasinarnerarpaa, sulisummi ilaquuttatik ilagalugit soorunami aamma juullisiorusuttarmata. William Kriegel nangilluni oqarpoq, namminneq kajumissutsiminnik ikiuerusuttut amerliartornerat soorunalimi nuannaarutissaasoq, **tassali** inoqarnerarpaa juullikkunni artorsaateqartartunik. (Tassali her som adverbalt adled til den inderiverede verbalstamme).

- Sulinissap aallunissaa ajornakusuulertarpoq meeqqallu iluamik isumaginissaat ajornarsisarluni **tassali** aningaasanoorluni pinnguaqqinnissaq eqqarsaatigisarnermik. Aningaasanik annaasaqanngikkaagamik ilaquuttami ilaginissaat annaasaqarfigisarpaat
- Man kan have svært ved at passe sit arbejde, **fordi** man hele tiden tænker på at spille, og man kan have svært ved at fokusere på sine børn. Så udover at ludomani kan have økonomiske konsekvenser, kan det også gå ud over samværet med familien, siger Christina Larsen.

Imaanut uulia maqinikoq naak annertuupilussuugaluartoq taamaattoq 1989-mi Alaskap sineriaani umiarsuup Exxon Valdezip umiunerani uuliamut maqisumut sanillersuunneqarsinnaanngilaq, **tassali** taamani uulia maqisoq annertugaarmat.

.....

Fra PL corpus

Ulorianassusia paasisimangikkallartillugu amerlanerit imusiniartarput unaartik aggersiinnarlugu tikiulluinnarpallu taava kaajallatsinniarlugu. Taamaaliorneq navianaqaaq, mianersuutigisassallu pingaarnerit ilagaat tassa tuukkap uluata ipittup qajaq attutsiaruniuk pilassammagu, ataasiunngitsullu taamaalillutik annaqqartarsimapput immaqaluunniimmi ajunaarutigisarsimallugu. **Tassali** imusissalluni ajunnginneruvoq unaaq ernannarluunniit tigoqqaarlugit kaluseqqaarlugillu imusigaanni; taava sumik isumanani imusisariaqarpoq navianartoqartinnagu.

Tassali svarende til et 'altså' - opsummerende

- Qasuerserniarallaat, uanga majuussuissaanga!

Akinngilaraluunniit **tassali** qasusimar**utturama**. Uninngaleriarama soorlumi silaga taarsiertortorluunniit! Aappannguara majuussuisoq isigigaluarpara ikiorusukkaluarlugulu nikuinnissannulli nukissaqarnangaluunniit.

Tassali svarende til: 'altså i den grad'

Qasungaarama napaneq sapingajappunga marlunnillu alloraangama unittarlunga, soorlumi tassa nissukka ujarattallit, **tassali** oqimaangaaramik. Qujaqaanga qimusseq tunginnut aallartoq takugakku.

Tassali svarende til: 'altså i den grad'

Aanalua saniani Mikisuluk uninnganerluunniit sapingajappoq - **tassali** pilerin**ermit!**

Jf eksemplerne fra GGT

Qiviaramiulli qungujunngitsoorsinnaanginnami qungujuppoq, **tassali** Rasmusip kiinaa pisarnermisut nuannaartitserusunnguatsianga**armat**, aammami nalunngila Rasmus imaaliaannaq ajuallatsitassaangitsoq, taamaattumillu qungujulluni akivaa:

Tassali svarende til: 'altså i den grad'

Emiliep inigisamik tungaa qiviatsiaramiuk nakerinngivissutut kiinnerluni alarasuarpa. **Tassali** angerlarfissani kajungerinnginner**ermik**.

Unnulli manna angerlajaangikkaluaruni

Jf eksemplerne fra GGT. Her blot sat i en sætning for sig, med ellipse af alt det som stod i den forrige sætning.

Margretheli tamaani tattoqittut akornanni ingiffissarsigami ingippoq, Emilie nikorfaannartoq. Kisiannili nikorfaannarnini soqutiginnilaa, **tassali** filmi alutornarlunilu nuanninga**armat**.

Tassali svarende til: 'altså i den grad'

Qummut ammut tamarmik assigiipput, Emilie Eskildilu teqqeqqumi allaangillat morsuffissarsiortut, **tassali** peqqusiileqinga**aramik**.

- Arlaannut niuniangilasi? Arlaata qinngasaarerpalulluni aperai.

Tassali svarende til: 'altså i den grad'

Altså som eksemplerne viser, tassa+li er med et -LI som bruges i adverbial funktion og semantisk står som en forstærkning.

Der er selvfølgelig den mulighed at i en given kontekst kan tassali være tassa med -LI i konjunktionel anvendelse – men til nu er der ikke dukket sådant et eksempel op.

2.d: TASSA som adverbium men med -LU: tassalu

Tassalu = adverbium i betydningen 'og ... altså' / 'og så' / 'og dvs/nemlig'

Tassalu sideordner men ofte kunne der nok ligeså godt stå bare 'tassa'

tassalu som start på ny nekus

Naalackersuisut nalunaarusioramik kisitsisit kukkusut atorsimavaat, **tassalu** ilinniartitsisut ilinniarsimasut ukiumi atuarfiusumi 2003-2004-miit maannamut amerleriarsimanerarlugit allakkamik piviusut kusassarpaat. Illuanik uffa ikiliartortut, ilinniartitsisut siulittaasuat Sivso Dorph oqarpoq.

Tassalu mellem to indikativ neksusser, men hvor den sidste udspecificerer og dermed giver en slags argument for den første – kunne ligesågodt have haft et enklitisk -mi

Sideordningen her er meget svag, det ville ikke ændre i semantikken hvis de to sætninger stod asyndetisk.

Tassani nalalluni eqqarsaatigaa unnuaq matuata silataaniikkami, naamik kiffannguani taanna taamanili takoqqaaramiuk puiorsinnaangilaa, **tassalu** ullut arlalissuit maannakkut sinioraannarluni kiisa naavai.

'og altså, dvs, nemlig

Nalunaaqutaq suli arfininngunngitsorluunniit qaaqqusaq siulleq **tassa** isereerpoq, niuertussa qallunaaq Pedersen. Ukiuni pingasuni Qaqqartuuniissimagami kalaallisut kisunnerapajuttalersimavoq, **tassalumi** qallunaaqatini oqaluutileriarlugit immaqa minissanagu kalaallisut taasarillugu.

'for jo altså', at -lu sideordner er mere fyld – den vigtige semantik ligger i det udspecificerende

Nerineq naammassimmat nikuerarput, sianertartoq Ortu saniporsortunnguamik unalumi qitsereq nuleernerugamimi. Emiili supputaasartartoq apperiarimat arnat kusanarnersiulaarsinnarlugit aarilli tamassa Ortu avalaannaqaaq mitsimaamik, **tassalu aamma** sumi tamaani allat avalakaallutik palasimut allaat.

Nunavummi siorna 2013-imi 45-it imminnut toqupput, **tassalu** Canadap sinneranut sanilliullugit 13-eriaammik amerlanerusut immiinnut toqupput.

I 2013, begik 45 Inuit selvmord i Nunavut, det er over 13 gange så mange som blandt andre ikke-inuit canadiere.

KL: og dvs / altså

"Naak inatsimmut oqaaseqaatit naapertorlugit oqaatsinik atuinissamut aalajangersakkanut tamakkiisumik ataasiinnarmillu paasinninnissamut ajoraluartumik tapiinngikkaluartut inatsimmut piareersaatit misissoreerlugit tamanna tunngavigalugu ima paasineqartariaqassaaq, **tassalu** suliami danskisuiinnaq saaffiginnittoqarnissaanik piumasaqarnissaq oqaatsinut inatsisip siunertaanut naapertuutinnngitsoq.

"Til trods for, at bemærkningerne til loven desværre ikke giver entydige og fyldestgørende fortolkningsbidrag om fortolkningen af sprogændelsesbestemmelserne, må det på baggrund af en nærmere granskning af forarbejderne lægges til grund, at det ikke vil være foreneligt med intentionerne bag sprogloven at kræve, at man i en sag kun henvender sig på dansk.

KL: tassalu efter ima paasineqartariaqassaaq forekommer at være et delvist sætningsbrud ... som følger, og dvs at + or obl

Tassa massakkut neriorsuivoq, Naalackersuisunik akerliusoqarnera tusaaneqassasoq, **tassalu** tamannarpiaavoq uanga nammineerlunga angorusutara, akerliussutsimik takutitsinermi suleqataasoq, Giti Tittussen taama oqarpoq.

'og netop dette er altså (/nemlig)'

Demokraatit siulittaasuat Jens B. Frederiksen oqarpoq suleriaasertik allannngortinnaviarnagu **tassalu** naalackersuisuutitaqartunik isornartorsiuissarniarlutik.

'og altså ...' - ADV – mellem to neksusser i or obl

Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoq, Vittus Qujaukitsoq oqarpoq naqissuserluguli, nalunaarusisami allaaserineqartoq, **tassalu** aatsitassarsiornerinnaanngitsoq aningaasatigut isaatitsiffiginagu aamma allatigut aningaasarsiorsinnaanerput inassutigineqartoq isumaqatigalugu oqarluni.

'tassalu' mellem hovedneksus med 'oqarpoq' og hovedneksus med sideordnet 'oqarluni'

Suleqatigiinneq suliffeqarfiit inuiaqatigiinni akisussaaffeqartumik suliaqartarnerannut takussutissatsialaavoq, **tassalu minnerunngitsumik** inuiaqatigiit, meeqqat suliffeqarfimmilu sulisuusut iluaqutissarivaat, nangipporlu:

Taama oqaaseqarneq annertunerusumik tupaallaataanngilaq. Nalunngilarput maani issittumi pinngortitaq tassaasoq annertunerpaamik aqutsisoq. **Tassalu** aarrit **aammalu** appat suli amerlalluinnarnerat nalunngilluarparput. Kisianni qasigissanut tunngatillugu, puisit taakkua Nunatsinni kujammut illuariartornerat qangalili ilisimaneqarpoq, tassami ukiuni kingullerni amerlasuuni qasigissat takussaarpiaarunnaarsimapput, **tassalu** pinngortitap nammineerluni ingerlaasaa tassani qularnanngilluinnappaartumik tunngaviuvoq, Leif Fontainé oqarpoq.

- Pinerlussimasut tigusarineqarneranni taakku pitsaasumik atugassaqartinniartarpuvut. Soorunami ombudsmandip isornartorsiutai tusareerlutigit, pissutsit pitsaanerulersinneqarnissaat sulissutigisussaavagut, **tassalu** maanna taamaaliorluta.

Ilaqutariinermut Naalakkersuisoq Martha Lund Olsen, Danmarkimilu isumaginninnermut naalakkersuisoq Manu Sareen ataatsimersuarnermi oqalugiassapput. Ataatsimeersuarnermi tusarnaariat siunnersuuteqarsinnaapput, **tassalu** - Danmarkimi kalaallit inuuninermikkut ajornartorsiuteqartut qanoq iliuuseqarfigineqartariaqarnerannik innersuussisnaallutik.

Tamannalu eqqortuunngitsoq Nuuk-TV-p aallakaatitassiaminni januaarip tallimaanni oqaatigaat. Paasinarsivormi pequtit akisunerungaatsiartut, **tassalu** aningaasat 1,7 millionit koruunit nutaanik allaffeqarfiliormut atorneqarsimammata.-

Det er lidt skævt, fordi en or obl følges op af en sideordnet kausativ, igen må sideordnende -lu ses som fyld.

Quarsaartorujussuuvoq tusaleramiuk qalianiit aterpalulersoq, imminut qiviarpoq, tassami makittaataannaagami, sulili qanoq ilerianngitsoq matu mapperpoq kiffaalu Jaakubiini iggavimmut iserpoq. Isertoq taamami ilimasunnginnermit aappillertorujussuuvoq, **tassalu** imminnut isikkutiinnalivipput.

'og altså' - men sammen med verballedets tre meget understregende derivationer forrykkes betydningen over mod: 'og så kan det nok være ...'

Tassalu inde i nominalsyntagmer ligesom tassa

Tassa inde i nominalsyntagme, men med -lu uden at det -lu gør andet end at være fyld: 'og det er altså' - man kan vælge at sige at det er snarere en afterthought p gr a -lu eller sige, at det -lu er meget svækket og egentlig ikke sideordnende, blot tilføjende i en slags opremsning altså i betydningen: tassalu definerende = 'og det er altså'

Ilinniarfeqarfiit annerusut **tassalu** Sanaartornermik Ilinniarfik, Tusagassiornermik Ilinniarfik, Ilisimatusarfik, Ilinniarfissuaq, Peqqissaanermik Ilinniarfik kiisalu Danmarkimi kalaallit illuini ilinniartunik siunnersortit peqataatitaqarput.

Tassami akinik qaffaasoqassappat, Royal Artic Line aamma Naalakkersuisut akornanni tamanna aatsaat isumaqatigiissutigineqaqqaassaaq. Aamma qaffaanissap siunersuutigineqarneranut Naalakkersuisut attuumassuteqartut, **tassalu** Attaveqarnermut Naalakkersuisoq, Steen Lyngge, Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoq, Vittus Qujaukitsoq aamma Inuussutissarsiornermut Naalakkersuisoq, Jens Erik Kirkegaard, qaffaanissamik isumaqatigeeqqaartussaassapput.

Inuit Ataqtigiit ualeq manna tatiginnikkunnaarnermik taasinissamik saqqummiussaqaqarput, unillatsiartoqareerneranilu Siumut Atassut oqaluuserisassap tullianut ingerlaqqinnissamik siunnersuuteqarput, amerlanerussuteqartullu aalajangerput ataatsimiinnermi oqaluuserisassap tullianut, **tassalu** Finn Karlsenip Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisutut ivertinneqarnissaanut ingerlaqqittoqassasoq.

Aammattaq meeqqanut tunngasunut, inuiaqatigiinnut akuulersitsiniarnermut isumaginninnermullu tunngasunut ministerimik nutaamik toqqaasoqarpoq, **tassalu** Manu Sareen, siornatigut Naligiissitaanermut Ilageeqarnermullu ministeriusoq.

Ved inderiveret objekt står kongruensadled i instrumentalis, dog findes også strukturen hvor der bagefter ligesom stor der et kolon kommer adled i absolut, ofte ved opremsning – her måske fordi det er et halvlangt led.

- Aalisakkat marluk, **tassalu** qalerallit aamma raajat tamakkiusavillugit tunisassiarisarneri qangali ingerlappavut. Qalerallip 95 procentia maanna tunisassiarisarparput.
'tassalu' fulgt af en apposition, og -lu er fyld

"Sume - Mumisitsinerup Nipaa" Panorama-programmimik taasami peqataassaaq, **tassalu** filminik nutaaliorfiusunik nunarsuarmit tamaneersunik ilisarititsiffiusumi, Berlinalenimilu unammeqataasinneqartussaanngitsoq, producerip oqaatigaa.-
'tassalu' fulgt af en apposition, som definerer yderligere, og -lu er fyld

- Issittumi qanoq ineriartortoqarnera eqqarsaatigalugu isumaqarpunga danskit naalakkersuisui nunat issittumiittut, **tassalu** issittup imartaanut sineriaqartut, Ilulissani ataatsimeersuaqatigeeqqinnissaannut aggersaasariaqartut, Per Stig Møller KNR-imut oqarpoq.

Taakku tamarmik immikkut Canadami naalakkersuisunit 3000 dollarsinik taarsiivigineqaqqissapput, **tassalu** 16.000 korounit missaannik.

De vil hver modtage 3000 dollars ekstra, **altså** cirka 16.000 kroner, fra den canadiske regering.

Kalaallit Nunaata imartaani raajat ikiliartorput, taamaammat ukiormannut raajartassiissutit 14 %-inik, **tassalu** 85.000 tonsinut 73.000 tonsinut ikilisinneqarput.

Ligesom 'tassa' i nominalsyntaxmer kan stå mellem nominale elementer som betydningsmæssigt ækvavilerer, men ikke helt i kasus, på samme måde her.

Siunnersuuteqartorlu tassaavoq nunanut allanut ministeriusimasoq Per Stig Møller, KNR-imit qanittukkut apersorneqarluni danskit naalakkersuisuisa Issittumi siuttuusariaqarnerannut **aammalu** nunat nalunaarummik atsiueqataasut tallimaasut - **tassalu** Kunngeqarfik Danmark, Norge, Rusland, Canada USA - aamma Arctic Fivemik taaneqartartut - ataatsimeeqatigeeqqinnissaannut kaammattuuteqartoq.

Kongruensadledet til *tassa* i *tassaavoq* udgøres af alt efter *tassaavoq*, kerne = *ministeriusimasoq*, apposition = Per Stig Møller, kongruensadled til disse dele = *kaammattuuteqartoq*. Til den inderivederede verbalstamme *kaammattuuteqar-* står to sideordnede adverbale adled i terminalis. Den sidste af de to terminalisser har til sin kerne '*ataatsimeeqatigeeqqinnissaannut*' et langt possessoradled – og inde i det nominalsyntagme står '*tassalu*'. I øvrigt knækker sammenhængen med *t* i kases, fordi dele af possessor står ikke i relativ.

Tassalu i gråzone mellem de to grupper:

Naggueqatigiit Inuit siuttuat nuimasoq, siornatigullu Canadap Issittumi aallartitarisimasaa Inuillu suliniaqatigiiffiata Inuit Tapiriit Kanatamip siulittaasorisimasaa, Mary Simon, suliaasaq taanna naammassiniarlugu ilungersuuteqarniarluni aalajangersimavoq, **tassalu** atuartitaaneq qaffassarneqassasoq, Inuit pitsaanerusumik ilinniagaqalernissaat taamaaliornikkullu Issittumi aningaasarsiornikkut ineriartortitsinermut maanna ingerlanneqartumut tamakkiisumik peqataasinnaaleqqullugit.

Den kendte Inuit leder Mary Simon, som før har været Canadas cirkumpolare ambassadør og præsident for den nationale Inuit organisation Inuit Tapiriit Kanatami, har derfor helliget sig denne udfordring. At gøre noget ved skolegangen så Inuit kan blive bedre uddannet og dermed deltage fuldt ud i hele den økonomiske udvikling, der er i gang i de arktiske egne.

'*tassalu*-delen' er tilføjelse til et objekt i form af en or obl – 'og dvs / altså' ---- til at få det flg hængt på og til at signalere at det er udspecificering, men i en kontekst hvor aalajangersimavoq lægger op til en or obl.

Aammattaaq oqaatigaa issittumi nunat Issittumi siunnersuisooqatigiinnut ilaasortaatut suleqatigiinnerat amigaateqartoq - **tassalu** aningaasarsiornikkut ineriartitsinikkut suleqatigiinnermik.

'og det er' - '- nemlig' - suleqatigiinnermik står i instrumentalis, fordi det står som adled til inderiveret objekt amigaate- men med '*tassalu*' inde imellem skal man måske snarere regne med en ellipse (amigaateqarlerluni)

Carnegiep Sapiitsuliorsimasunut Aningaasaateqarfia 5000 koruuninik aningaasartalinnik aamma akissarsititsivoq, **tassalu** quliinnarnik ukiulimmut Elisabeth Semionsenimut Nanortaliup pigisaani Aappilattumeersumut **kiisalu** Abel Møller Nielsenimut Uummannameersumut.

'*tassalu*' udspecificerende, men måske skal eksemplet ses som et med en ellipse af en contemporativ 'akissarsititsilluni

(- *kiisalu* / *aamma* ved opremsninger af led med mange / lange appositioner)

Taamaammat nunat issittumut sineriaqartut immikkuullarissunik pisussaaffeqarput.

Pisuussutinimmi atuinermut tunngatillugu immikkuullarissunik pisussaaffeqarpugut, **tassalu** piujuaannartitsinissamik tunngaveqarluni ingerlatsinissaq

Så kyststaterne har jo nogle ganske særlige forpligtigelser. Vi har jo også nogle ganske særlige forpligtigelser i den måde, vi måtte udvinde de ressourcer på, der måtte være, **altså** bæredygtigheden.

(ikke direkte modsvarighed i struktur)

Og i et eksempel som ligger på grænsen mellem tassa inde i nominalsyntaxme og tassa som neksusadverbium:

Suliartortitat qulingiluat Royal Greenlandimi sulisimanertik ima nuannarisimatigaat illoqarfinnut suliartorfigisimasaminut nuuinnissartik qinnutigisimallugu, **tassalu** tallimat Qasigiannuanut sisamallu Paamiunut.

Her tilføjes både udspecificering af subjektet og af adv adl i terminalis, dvs at det nok i dette tilfælde at mest rimeligt at se 'tassa(lu)' som adv og regne med ellipse af verballeddet – men det er et godt eksempel på hvordan der er en glidende overgang fra 'tassa inde i nominalsyntaxme'. Uanset om man tolker det som en neksus eller ej, så er i begge tilfælde -LU sideordnende, men meget svagt og det ville ikke ændre semantikken hvis det blev udeladt.

???? vel tassalu inde i nominalsyntaxme

Taakkulu misissuinermik suliaqarnermi piumasaqaataasut, **tassalu** avatangiisinik isumalluarnartumik mianerinninneq **aamma** ingerlatseqatigiiffiup inuiaqatigiinnut akisussaassuseqarnera naammassisimassagaat.

Kriterierne for at uddele prisen er, at den gives til et selskab eller en person, der har været aktiv inden for råstofområdet, har udvist initiativ, og som **samtidig også** udvist positive miljøhensyn og levet op til det sociale ansvar for virksomhedens medarbejdere.

Ligesom ved tassa-LI må -LU i tassa-LU kunne findes i kontekster, hvor det vil være sideordnende med så stor vægt, at det ikke naturligt kunne udelades. Ingen eksempler fundet til nu.

3. Interjektion

Som interjektion har tassa betydning af: 'slut' -dels 'slut' i betydningen 'så er det nok', dels i betydningen 'for tidligt slut' altså før forventet / ideelt, men i det tilfælde noget forårsaget af andre, dvs sådan set en følge af den første betydning.

I den anden betydning:

Qujanaqaaq silisivimmik pilersitsisoqarsimammat, kisianni ajoraluartumik **ima isikkoqarpoq, ujaqarivik pilerseriarlugu tassa** – sinnera nammineq isumagissavarsi. Hans Henrik Berthelsen oqarpoq.

Og i den bekendte dokumentarfilmstitel:

Nâlagkersuissut okarput tássagôk
(original title) (Da myndighederne sagde stop (1973))

Skal der også ind om tassa + ?? som fx tassaqa

DIVERSE LØSE ENDER

flg EX

ADV, men konstruktionen er

?? = tassaavorlu med implicit subj som mangler i det forudgående

eller blot en skæv tilknytning

Palasikkut panisuaat Saara 21-nik ukioqalerluni inuuissiorpoq, **tassalu** ulloq Saarap inersimasutut isigineqalerfia. Taamaattumillu palasikkut aalajangersimapput immikkut ittumik nalliuttorsiortitsiniarlutik nerinertalimmik.

TASSA som definerende – og lu lidt sideordnende uden nogen vægt --- ’og altså dagen ---’

Tassaqa – eller er det snarere / også et adverbium (jf taannaqa --- hvad er dette –qa???)

Tassanngaannaq = adv – men det er tassannga abl + innaq (SKl har i sin ordbog den oprindelige betydning – og så som adv --- man må sige, at det er leksikaliseret som adv)

Tassa-taava adv? I flg SKl indgår det i neksus med fx aallarput som verballed

Tassaannaq = adv (nu for nylig) må også siges at være leksikaliseret og brugt som adverbium

Tassuugu: -gu?? Som i aqagu? Men adv